

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Belfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 3.

Uj pénzintézetek alakulása.

Pénzügyileg, gazdaságilag hirtelen fejlődő államoknak van egy időszaka, melyben a haszonvágy erősebb mint sem azt a gazdasági viszonyok kielégíthetnék.

Mit tesz tehát a túlszigázott gazdagsági vágy? Megelégszik az apró, biztos nyereségekkel a törvény és tisztességérzet korlátai között? Éppenséggel nem! E helyett letér a biztos alapról, kockázatos vállalatokat hajszol inkább, melyek szédítő nyereségekkel biztatnak. Nem ártallja azonkívül még a törvény korlátait sem keresztül törni s ezt megtörve már tág cselekvési kört talál maga előtt.

Amerika, melynek gazdasági és pénzügyi életében a fejlődés gyorsasága a legnagyobb rekordot érte el, ismer egy kort, melyre irtózáttal gondol vissza az üzletember. *Inflation*, magyarul *felfuvódásnak* nevezte ezt az egyszerű természet fia, értvén alatta az Egyesült államok gazdasági életének szappanbuborékszerű természetellenes fejlődését. *Inflation* a pénzügyek terén a hamis, minden biztos alapot nélkülöző pénzügyi alakulatok, bankok, takarékok, miknek nincs más vagyonuk, mint üzleti könyveik anyaga s helyiségük berendezése. A szappanbuborékok szétpukkanása egy évtizedet vett igénybe, tönkre téve két annyi időre is Amerika zsenge gazdasági életét.

Orizzen meg bennünket végzetünk attól, hogy fejlődő pénzgazdaszatunk a

szédelgések, hamis pénzügyi műveletek, szóval az *inflation* karjaiba vesse magát. Az a nehéz helyzet, melybe pénzügyileg a külfölddel szemben jutottunk, már is elég terhet ró vállainkra, melyet csak úgy viselhetünk el, ha pénzügyi alakulásaink kerülve minden szédelgést, kockázatot vállalkozást, a szigorú realitás téren maradnak.

Szükségünk van a külföld jó indulatára. Gazdasági jövőnk alakulása, a jelen politikai chaoszt tekintve, előttünk egy kérdőjel mindezeideig. Ha az önálló berendezkedés terére lépünk ugyancsak igénybe kell vennünk a külföld tőkét, ha pedig megmaradunk a korlátolt gazdasági önállóság mellett, az esetben sem nélkülözhetjük a bizalmát.

Ez a bizalom jelenleg több oldalról is igénybe van véve s ezt sajnosan kell felhozunk. A pénzgazdaszat rettenetes betegsége, az *inflation* kísért nálunk is. Ha lehetséges valamelyes óvszer, óvintézkedés e ragály elterjedése ellen, úgy sietve s aggodó figyelemmel tegyük meg azokat, mert idővel nagy pusztításokat vihet véghez. *Principiis obsta* . . .

Hogy Magyarországnak már alig van valamire való községe, hol valami pénzintézet ne állana fenn s hogy napjainkban is egyre-másra történnek alakulások, — azt nem tekinthetjük okvetlen az *inflation* jeleinek, ámbár a sok apró-cseprő tőkékkel rendelkező s szinte uzsorát űző vidéki bankok helyett sokkal nagyobb szolgálatot tenne *egy* pénzintézet, mely

eszközeinek nagyságánál fogva a hitel-igényeket képesebb lenne kielégíteni. Ettől azonban eltekinthetünk, midőn sokkal komolyabb jelenségekkel állunk szemben.

Pár hete, hogy nyilvánosságra jutott az aradi polgári takarékpénztár válsága s most az érsekújvári *beteg* bank érverését számlálgtják a részvényesek, a betevők s az érdekelt fővárosi pénzintézetek. Az előbbi már felszámolás alatt áll, az utóbbi még nem. Az előbbinek a bukását okozták az alarmirozott betevők, kik megrohanták a pénztárt, ezzel a bankot végveszélybe döntötték. Ezt azonban csak az érdekelték állítják, a szakértő azt mondja a végelgyengülésben kimultól, hogy tulajdonképen meg sem lett volna szabad így alakulnia s hogy mégis megalakult, annak egyedüli oka a törvény hiányos rendelkezése, mely megkövetelte ugyan tőle, hogy zálogleveleinek külön alapot teremtsen, de ezt az alapot sohasem kifogásolta senki sem. Ehez hasonló az érsekújvári takarékpénztár helyzete is.

Vessünk véget ennek a hibás helyzetnek, távolítsuk el az *inflation* bacilusait, mert bizony-bizony még tovább terjed s ennek nemcsak a tanácskozó érdekelt pénzintézetek, sopánkodó részvényesek és kétségbeesett betevők vallják kárát, hanem az a bizalom ing meg, mely Magyarország pénzügyi viszonyait a külföld előtt eddig jó színben tüntette fel. Szükségünk van e bizalomra.

B. I.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Pusztit a papának!

Michel Corday után: Idem.

Chéreau kapitány kilencz órakor, mint eszténkint rendesen, hazajött és ágyba feküdt. Az a husz esztendő, melyet az agglegénység állapotában eltöltött, egész csomó olyan szokásnak tette őt rabjává, melyek zsarnokilag uralkodtak felette, járomba hajtvá egyéniségét s nem törve a legkisebb önálló mozdulatot sem.

Miután tehát a bevett methodus szerint levetkőzött, dolmányát egy támlásszék karjára akasztotta, nadrágját a széken szétterítette, óráját felhuzta, egy pohár friss vizet megivott végül egy hatalmasat csapva izmos öklével vánkosára, ágyba bujt, előbb azonban a gyertya lángot mutató- és hüvelyk ujjával, melyet be-nyálazott, eloltotta.

Husz év óta ismétlődött már ez a gépies munka estéről-estére! . . .

Az idején ágyba került agglegény behunyta szeméit, azon jártatva nyugtalan elméjét, hogy rendes feketéjét ezuttal a kártyán elvesztette, a mi egy kissé bosszantotta őt, de azért csak hamar elszenderedett.

Egyszer csak erős gyermeksírás hallatszik a szomszéd falon át. Az alvó hős megfordul ágyában, mintha nehéz álmok gyötörnék, miközben dühösen mormogja:

— Haszontalan tacsókó!

A hang azonban egyre élesedik, erősödik,

végül oly hatalmas a harsogása, mintha csak kapitányunk szobájában hangzanék. Ez, szegény feje, nem tud tovább aludni, felkel és dühben nagyot káromkodik.

Egy esztendeje már, hogy egy nyugodt éjjele sincs szomszédaitól! Egy ujdonsült fiatal házaspár, egy szimpla hadnagyocska a feleségével, ezek az ő szomszédai!

Attól az éjszakától kezdve, hogy a fiatal asszonyka és leendő anya jajkiáltásai az önző agglegényt álmából felverték, napról-napra halania kellett a kis ujszülött nyafogását, a gyermeksírás és ordítást, melynek ereje napról-napra növekedett s mely már egész szabályszerűvé és uralkodóvá lett a házban.

De még inkább rosszabbodott a helyzet, mióta az atya is beleavatkozott a dologba. Oh ez a kiállhatatlan fakó hadnagy az ő fülsértő hangjával és ostoba szólamaival:

»Hol a hajad, piczikém! Meg hogy: »Pusztit a papának!« Melyeket tizszer-huszszer elmondott egymásután, míg csak a gyerek a nyakába nem ugrott! Oh rémes mondat te: »Pusztit a papának!«

A láрма azonban sohasem volt még olyan fülhasogató, mint ezen az éjszakán. Rémkialtása volt ez egy éj idején magára hagyott gyermeknek, kinek már a toroka is bele-szárad a kiáltásba és elszorul a lélegzete.

Ijedten s egyuttal mérgesen ugrott ki a kapitány ágyából.

— Ez már még is csak valami! Mi történik itten?

Máskor még is csak le tudta csillapítani a kis hős tenort az apa öblös hangja, vagy a

mama dudolása, míg most sehogy sem akar megszűnni a visítás és könnyözön!

A kapitány hirtelen magára rántotta ruháit és kiment a folyosóra.

A szomszédok ajtója csakhogy éppen be volt támasztva, az előszobában még égett a lámpa. Ő levette azt a szegről, balkezét a villogó lángok elé tartotta, hogy árnyékot csináljon maga körül és belépett a hálószobába.

A nászágy előtt egy kis bölcső hánykódott idestova, melynek függönyeit a kapitány széjjel vonta. És most előtte feküdt a kis honpolgár egymásra hányt párnák közepette, kézzel-lábbal hadonázva a levegőben. Kis arczocskája biborvörösre vált a nagy erőfeszítések folytán, melyet kiabálása és rugdalozása közben tett.

De mi dolog ez? Hallatlan! A gyermek egymagára hagyatva a szobában! Chéreau kapitány gyorsan átkutatja a lakást, az ebédlőt, a szépen berendezett szalont, a cselédszobát. Sehöl egy lélek sem.

— Parbleu! — mormogja a fogai között. — Mialatt a hadnagy ur soirén van a feleségével, a szobalány kerekét old a háztól egy tisztí szolgával és kalandokon jár!

Hamar visszatér ismét a bölcsőhöz, mely most még hevesebb ringatózásban van, mint előbb.

A lámpát félre teszi az utból és kiveszi a kis lányt a bölcsőből. A kicsike azonban olyan élénken ugrál és kapálódzik, hogy attól fél, el találja őt ejteni. Gyorsan letelepszik tehát egy székre s a kicsikét ölébe ülteti.

A kis baba azonban még mindig sir. A

Csongrád után Nagyvárad.

A jelszó ki van mondva s a kormány provinciális vezérférfiai megmozdulnak, hogy ezuttal is megmutassák ragaszkodásukat és rokonszenvüket a dicső rendszer iránt, mely jelenleg az obstrukció miatt végenyészet szélén áll. A jelszó pedig: Feliratot intézni a kormányhoz, hogy a parlamenti rendet állítsa helyre. Csongrád kezdte s úgy lehet, hogy Nagyvárad fogja folytatni.

Az »O. H.«-ből ugyanis vesszük a következő hirt:

Az obstrukció ellen. Nagyváradról távoztazzák *Hlatky* Endre szabadelvű párti elnök legközelebbi gyűlésre hívja össze a szabadelvű pártot. A gyűlésből a városi közgyűlésen indítványt tesznek, hogy a közgyűlés az obstrukció ellen a kormányhoz feliratot intézzen a rendes parlamenti tárgyalás helyreállítása érdekében.

A ruthén-bizottság Darányi miniszternek.

A ruthén ügyben fáradozó bizottság tegnap Szolyván, mely a bizottság működési gőzpontját képezi, ahol az első ruthén-telepítés is létesült, közgyűlést tartott. A gyűlés tárgyát az eddigi működésük eredményének tárgyalása és a jövő évi program megállapítása képezte.

A gyűlésen *Firczak* Gyula g. kath. püspök elnökölt. A bizottság ezen közgyűlése alkalmával méltányolni akarván *Darányi* földművelésügyi miniszternek a ruthén ügyben tanúsított tevékenységét, őt — mint a Bud. Tud.-nak távirják — a következő távirattal üdvözölte:

»Bereg- Ung- és Máramaros vármegyék főispánjai és törvényhatóságainak képviselői, a munkácsi püspök, az országos magyar gazdasági egyesület és az egész beregmegyei Vencorina görög. kath. papságának képviselői jelenlétében a ruthén ügyben működő bizottság ma tartott közgyűlése, a mely a bizottság eddigi működéséről beszámolt és a jövő működés programját megállapította, a hálával eltelt szegény ruthén lakosság nevében Nagyméltóságodnak korszakalkotó kezdeményezéseért és államferfiúi bölcsességét megőrkítő intézkedéseért mély köszönetének siet kifejezést adni.«

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 3.

A kormány pártjáról az a hihetetlen hír terjedt el, hogy hadakozni fog. Az ellenzék erre egy kicsit meglepődött először. De a tapasztaltabbak mosolyogtak. Előbb lesz Lueger ur budapesti polgármester — mondták — semmint a mamelukokat sikerül megmozdítani.

És csakugyan, a képviselőház mai ülésén a teljes számban megjelent ellenzékkel szemben igen üresek voltak a jobboldali padok. Hiába hordatta Bánffy körül az országban a véres kardot, a mezei hadakat, még a képviselőház feloszlásának a híre sem tudta Budapestre csábítani.

Egyébként az ellenzék azt határozta, hogy várakozási álláspontot foglal el és a kormány-pártnak engedi át az első lépést a támadásban. Így aztán az öreg Berger Ignácot küldték ki interim szónoknak.

Az ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Nyegre László, Dedovich György, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső, Perczel Dezső, Fejérváry Géza br., Erdély Sándor, Josipovich Imre, Lukács László.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után.

Elnök bemutatja a főrendiház átiratát, a mely tudatja az Erzsébet királyné szoborbizottság főrendi tagjainak névsorát.

Hegedüs Sándor, a pénzügyi bizottság előadója betérjeszti a magyarországi városok és községek *fogyasztási adó* természetű javadalmainak ideiglenes rendezéséről, továbbá az osztrák magyar vámterület általános vámtarifájának módosításáról szóló törvényjavaslatokról a pénzügyi bizottság jelentését.

Napirend-vita.

Berger Ignác: Hevesen támadja a miniszterelnököt, aki makacsul vonakodik a kiegészítés dolgában felvilágosítani a nemzetet. Lehetetlennek tartja a kvóta felemelését oly országban, a melyből évenként 30000 ember vándorol ki.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök e pillanatban a terembe lép. Az egész jobboldal zajos és lelkes éljenzésbe tör ki.

Rakovszky István: Eljen Dessewffy Emil is. (Hosszan tartó és zajos éljenzés a jobboldalon)

Elnök: (Csenget).

Gajáry Géza: Hát éljenezzenek.

Endrey Gyula: Mi nem kommandóra éljenzünk.

Elnök: (Csenget). A jobb oldal ismét éljenzésbe tör ki.

Kubik Béla: Hát oda át szabad éljenezni.

Elnök: Nem szabad senkinek sem zavarni a szónokot.

Kubik Béla: De látjuk, hogy szabad. (Megújuló éljenzés a jobboldalon.)

Elnök: (Csenget. Bergerhez.) Tessék folytatni.

Berger Ignác: Kifejté ezután, hogy nem lehet bizalma a kormány iránt, azért nem szavazza meg a napirendre tűzés javaslatát.

Az ugrai beszámoló.

Visontai Soma: Mindenekelőtt foglalkozott Tisza István vasárnapi ugrai beszédével. Tiltakozott az ellen, hogy Tisza az ellenzék dolgát *léhaságnak*, gyerekeskedésnek mondta. Majd a miniszterelnökre térve azt bizonyítja, hogy a miniszterelnök vagy nem akar, vagy nem tud őszinte lenni és egész taktikája abban áll, hogy az ellenzékkel, ha lehet, mámorban tartsa. Ezért fogadta el Enyedi Lukácsnak az önálló vámtarifáról és anketéről szóló javaslatát is. A míg azonban a képviselőházzal így játszott, ugyanekkor sajtójával leromboltatta azt a hitet, mintha komolyan venné az anketet, az önálló vámtérületet.

Visontai ezután felolvas félhivatalos lapokból citátumokat. Tisza István a bajok forrását az obstrukcióban látja, de persze fiui kegyelettel megfedezkedik bizonyos régebbi obstrukcióiról. (Derűtségség). Fölteheti-e valaki, hogy azok a férfiak, kiknek multjuk mindig önzetlen kötelességteljesítés láncolata volt, léhaságból, gyerekeskedésből ily küzdelemre vállalkozzanak. A napirendet nem fogadja el.

Öt perc szünet.

Választás és inkompatibilitás.

Rakovszky István: Mikor az előbb itt a miniszterelnököt megéljenezték, azt hitte, hogy pártja előtt nyilatkozott tervéről és szájából kiesett a sajt. (Zaj jobbról). Erről azonban semmi sem hallatszik. A mérges mag, melyet

kapitány tehát, csakhogy elcsitítsa, felkapja a levegőbe és el kezd vele táncolni.

Valami hirtelenében kitalált ütemű táncot, mely bizonyára jobban hasonlított a ló ügetéséhez, mint az igazi tánchoz s melyhez taktusban énekelte: »Hoppla! Hoppla!«

Csittitási kísérleteit csaknem teljes siker koronázta. A kicsike már ritkábban csukladozott, a könnyek, mint az utolsó vízcseppek a kiürült edényből, egyre gyéribben jelentkeztek: egyszer csak a kicsi jószág elhallgat. Szemei, orroskájája, ajkai és kitárt kezei a még beszélni nem tudó, de már gondolkodni képes gyermekek könnyen érthető mimikájával ujjongó örömet és vágyat fejeznek ki valami után. A kapitány arrafele néz, azt a tárgyat keresi, a melyre oly állhatatosan tapadnak a kis baba szemei: kislül, hogy az ő érdemrendjét akarja.

Ugy látszott, hogy mint számtalan más nagy gyerek, e perczen a kicsikének is a vörös szallagon függő zománcozott csillagkereszt tűnt fel legkedvesebb játékszerül. A szikár agylegény eltűri, hogy ezek a finom és cigarettalalku hosszú ügyetlen ujjacskák levegyék melől az érdemrendet; mire a kis baba végleg megnyugtatta és célját érve, el kezd kedvesen mosolyogni.

A kapitány olyan büszkeséget érzett e perczen keblében, mint egy hőditő győzelmes csaták után; női mosoly még soha életében így el nem látogatta és fel nem derítette őt. Feikelt helyéről s most már ügyesebben tudta dajkálni a kicsikét az ő hosszú ruhájával.

Egy tudós utazó szemével nézte őt, ki csak az imént fedezte fel az ígéret földét; a kerek kis arczocskák, az alig felszáradt könnyek

nyomaival s a félig nyitott kis száj megindították, ellágyították őt. Tuláradó érzéseinek uralma alatt magához szoritotta kis gyermeket, úgy hogy annak arca az ő tuskés arczán pihent.

— Pusztit a bácsinak! mondá neki.

Az érdemrend vörös szallagja azonban sokkal nagyobb vonzerőt látszott gyakorolni a babára, mint a kapitány érdes bajusza. Ennek tehát most az az eszméje támadt, hogy a hangját elváltoztatja és a fakó hadnagyét utánozza, az övéhez hasonló hatás elérése végett és megszólat:

— Pusztit a papának!

Négy szem közt legyen mondva, legalább huszszor kellett a babának e parancsot ismételnie.

Hej, mennyit mérgeződött volna most az a hozzávetőleg negyvenöt éves nőlen kapitány ott a falnak tulsó oldalán, ha ezt hallotta volna!

Csakhogy ennek a kapitánynak nem volt most egyéb dolga, mint hogy egy gyermek által pusztítsa magát és a mi legkülönösebb volt a dologban, azok a nedves üde ajkak, melyek orczáját érintették, mintha szempilláit is megdövestették volna és gyorsabb keringésbe hozták szívében a vért!

Az óra ép éjfélűt ütött. A házba még mindig nem tért meg sem a szobaleány, sem a ház urai. A kis babának már halálosan fáradtnak kellene lennie — de a kapitány nem értett az altatás művészetéhez.

E közben eszébe jutott, hogy szomszédnője ilyen esetekben egy halk nótát szokott a kicsikének dudorászni. Ezt ő is megtehetné! Fájdalom azonban, ő csak indulókat tudott, tehát

azt fog most énekelni. Nagy léptekkel járva fel s alá a szobában, karjaiban ringatta a kicsikét, aki már rég leszakította melléről az érdemrendet és azzal szórakozott, hogy azt szájába véve nagy buzgón kezdte szopogatni. Közben bakanótákat is danolt kegyenczének.

Ezek semmiesetre sem voltak a leánynépnek valók, miért is a kapitány gyengéden átsiklott a kétesebb helyeken, avagy szándékosan rosszul ejtette a szavakat, nehogy az egy esztendő leány-gyermek szemérmét megsértse velük.

Ha a nyalka, szép huszár

A leánynyal szóba áll

És azt kérdi: hm! hm! hm!

A kedves kis élő teher azonban még most sem akart karjai közt elaludni. Dűnyögött, arczát fitorgatta és rá rá bámult sunyi nagy szemével a kapitányra.

Ez azt hitte, hogy tulságosan is vig a nóta dallama és rákezdett egy csendesebb menetű végnélküli kupléra.

És másnap, hogy leszállt a nap

Eljött Miklós ujra,

Ajkán lágyan, teli vágygyal

Két szerelmi nóta.

Azután öire kapja a kicsi leányt, megszorítja kezét:

És így szól hozzá hunyorítva:

Holnap eljövök Rozácska!

És másnap, hogy leszállt a nap,

Eljött Miklós ujra;

Ajkán lágyan, égő vágygyal

Szól szerelmi nóta, stb. stb.

a miniszterelnök a választásokon elvetett, kikelt és a mai helyzet felburjánzott. Az ellenzék követeli, hogy a kormány nyilatkozzék a kiegyezésről és a kvótáról. A szóló ezután visszapillant az elmúlt év kiegyezési mozgalmára és tiltakozik az ellen, mintha az ő pártja nem az indemnyi, hanem a kiegyezés ellen küzdene.

Ő a kiegyezés feltétlen híve és még áldozattal is föntartaná.

Rakovszky ezután a választások igazolásáról szól s felhossa, míg a pénzügyminiszter két szótöbbséggel kicsikart egri mandátumát igazolták, Marsovszky mandátumát, kinek 800 többsége volt, megsemmisítették.

Ez az önök ítélkezése. Ezt éljenezzék.
— Éljen Bánffy! — kiáltották jobbról.

Rakovszky azután az inkompatibilitási ítéletekről szól. Ezek után a miniszterelnök a többségre hivatkozik. Reméli, hogy már nem sokáig hivatkozhat.

A francia konvent is a többségre hivatkozott mindig, ez a többség is ugy keletkezett, mint a miénk, de a francia konventben a többség soraiból nem állott elő senki, mint itt, aki leleplezte volna az üzelmeket, a vesztegetést. Kérdi, kötelessége-e a kisebbségnek alávetni magát az ilyen többségnek? Kinek ne jutna eszébe a Bokross árnyék, a Morzsányi esete?

Wittmann: Éljen Bánffy.

Éljen, éljen, ehóznak jobbról.

Kitartás a harcra.

Rakovszky: Kemény harc lehet erre csak felelet. Tudni kell, hogy azokat a férfiakat, kiket a nemzet tisztel, kik mögött 25 éves elhűség van, tovább is visszatartják-e a kormánytól az ország kárára csak azért, hogy a pánczélos kaszszákhöz, a hatalomhoz hozzá ne jusson. Az ő pártja fölveszi a harcot, ha elvérik is. Fölvette a harcot, mert a kormány szöszegő volt, mert lealacsonyították a parlamentet s mert le kell számolni Bánffyval, mert meg kell bosszulniok azt a sok üldöztetést, melyben Bánffy őket részesítette. A kormány-parti krokodilus könnyei nem fogják lefegyverezni az ellenzékét. Ha van az ellenzékben lelkesség, összetartás, győzni fog. Az ellenzék kicsi, de hiszi ja 300 spártai győzelmét Termopilénél. (Dertültség a jobboldalon.) Majd mondok olyat, amin nem fognak nevetni. Az a 300 ott Termopilénél legyőzött volna még egyszer akkora szolgálhatat is, ha nem lett volna köztük Effiáltesz. Ő hiszi, hogy az ellenzéken nem fog akadni. Nem fogadja el a napirendet.

Utána Makfalvy Géza beszélt a javaslat ellen.

A kapitány oly benső meggyőződéssel és buzgalommal énekeit, hogy a kis gyermek csakugyan elaludt. Minthogy pedig attól tartott az ügyetlen dada, hogy a nagy nehezen elaludt gyermek fel talál ébredni, ezalatt, míg őt csipkés fészékbe visszateszi: nagy vigyázattal, szinte félve ereszkedett alá velé egy támlásszékbe, melyen meg sem mert többé mocszani.

A szobában, mely újra elcsendesedett, csak a fali óra sétálója verte a taktust a mutató láthatatlan, lassu sétájához. A kapitány elmerengve szemlélte a térdén szundikáló kisdedet. Ugy látszik, játékában lepte meg őt az álom, mert egyik keze ökölre szoritva melén feküdt, míg a másik, mely görcsösen szorongatta az érdemrendet, a kapitány kitért karjáról lógott le a levegőbe.

Micsoda zavartalan béke, mély nyugalom van előmölve azokon az ártatlan, zárt szemhéjakon, az izzadt kis homlokra alá hulló hajfürtökön, az üde arcon és félig kinyit ajkak szélén, melyeken frissen tódul ki a leheté-pára!

A kis gyermektést melege egészen általtarta a kapitány testét és mint a mámor hulláma, mind magasabba csapott benne. Valóság tehát és csakugyan létezik azaz öröm érzet, melylyel a gyermek eltölti azokat, a kik az ő körében jutnak? S az a közvetlen melegség, melylyel az apró népség az embert elbűvöli, igazán nem pusztá mese, képzelet többé?

Oh micsoda tatóngó örvény az, mely az ő szilaj kaszárnya kalandjai és ama gyengéd, aggódó szeretet közt van, melyet egy ilyen

A vidéki városok mómusa.

Az országgyűlés mult heti obstructiók vi-táján történt, hogy Barabás képviselő egy határozati javaslatot nyújtott be, mely szintén — mint annyi más — a napirenden óhajtott változtatni, a mi természetesen nem sikerült. De nem is ez a fontos, hanem legfőképpen az, hogy a határozati javaslat olyan fontosságot tulajdonít egy javaslatnak, melylyel az szorgosabb áttekintés után nem bír. Követeli ugyanis a határozati javaslat, hogy a ház az eredménytelen indemnyi tárgyalással hagyjon fel s helyette vegye elő a magyarországi városok és községek fogyasztási adótermészetű jövedelmek ideiglenes rendezéséről szóló s a pénzügyminiszter által már benyújtott javaslatot, mert ennek letárgyalása, illetve 1899 január 1-ével való életbeléptetése nagyfotossága a vidéki városok pénzügyi viszonyaira.

Igen természetes, hogy a kormányparti sajtó kapva kapott az alkalmon s nagy hangon híresztelte azon fényes kilátásokat, melyektől a vidéki városok elesnek, ha az ellenzék obstructiója megakasztja az említett javaslat törvényerőre való emelését.

Ismertettük annak idejében e javaslatot részletesen s ujabban csak azt fűzhetjük hozzá, hogy a javaslat nem képez valami nagy áldást ránk, vidéki városokra, ami a következőkből is kitűnik.

A szeszforgalmi, cukor- és sörfogyasztási adókról rendelkező folyó évi 16. és 17. §§. azon indokolással lettek betérjesztve és azon reménnyel lettek a törvényhozás által megszavazva, hogy az italmérési adónak a fogyasztási adóval való egyesítésével a bérleti rendszer fogyasztási adók tekintetében a törvény által érintet fogyasztási cikkeknek meg fog szűnni. A mint azonban a törvényjavaslatból mindenki meggyőződhetik, ezen remény csalódássá vált, s mennyiben általánosságban ugyan megszűnik az italmérési jog bérbeadása, de az összes városokban, valamint igen sok községben más uton módon az adópótlékok kivetésével a régi bérleti rendszer mégis továbbra is fenntartatik. Maga a törvényjavaslat indokolása mondja, hogy a régi állapotokat óhajlja mindaddig fenntartani, a míg a városok és községek közgazdátása államilag nem rendeztetik. Ez pedig annyit

kis csöppség támaszt a szívében az embernek perczről-perczre, a születése pillanatától ama napig, amikor a szerető szülőktől elszakad az idegenbe, vagy más ölelő karok közé.

Hirtelen óratűtés hangzott a szobában s a kapitány e pillanatban úgy érezte hogy megöregedett, egész világosan érezte, ezt, mint mikor az ember haját látja deresedni. Mily gyorsan fut tova az idő az ember felett! Istenem! Mint sajnálta most az elmúlt idöket, az eredménytelenül elpazarolt éveket, önzéssel teljes életét, melynek semmi nyoma sem marad s melyet nem lesz, aki megírasson.

És nagy szomorúság kezdte elfogni egész valóját, a levertség utat tört magának szívéből, kiült a szemébe . . .

E perczen léptek hallatszanak a mellékszobában. Megjött a fiatal házaspár; a nő meleg bundába bujtatva, a férfi szolgálati köpenyében, melynek galléra annyira fel van huzva, hogy csak az orra látszik ki belőle a gazdájának.

A küszöbön a jövények megállanak, mintha kővé váltak volna: a lámpa mellett a támlás székben ott ült a szomszédjuk, a kapitány és karjaiban ringatta az ő gyermeküket, aki mélyen szunyadozva és kezei közt szorongatta annak érdemrendjét. Már bele is kezdtek a beszédbe: »Bocsánat kedves kapitány ur«.

Ez felnézett helyéről, feljűk fordítva könyvektől áztatott arcát és ujjait figyelmeztöleg deresedő bajusza elé tartva, csak annyit szölt suttagó hangon:

— Pszt! A kicsike alszik!

jelent, mint hogy a régi rossz és zaklató rendszert épp azokban a gócpontokban, ahol a legnagyobb fogyasztás van, továbbra is fenntartják, hogy tehát a fogyasztó közönség a fogyasztási és termelési illetve italmérési adók egyesítéséből semmiféle előnyt nem élvez, sőt tovább menve, miután a városoknak és községeknek további adópótlék kivetési jog engedélyeztetik, illetve azon jog, amely eddig csak a városokat illette meg, a községekre is kiterjesztetik, egy rejtett adóemeléssel állunk szemben, a mely azonban mint ilyen a törvényjavaslatban határozottan kifejezésre nem jut. Igen szépen hangsúlyozza az indokolás, hogy a városokban és községekben éppen a kevésbbé jómödu néposztály érdekében teljesítendő feladatok köre egyre bővül és hogy azért jövedelmeiket érintetlenül kell hagyni, de vajjon honnan pótolja az állam az italmérési jog bérletből, vagy megváltásból származó jövedelmet? Ugyanazon néposztályok adófillérjeiből, a melyek érdekei istápolásának szükségességét hangsúlyozza, mert ezen rejtett adóemelés azokat az osztályokat sújtja, a melyek ép ezen, a pótdózás tárgyát képező cikkekben a legnagyobb mennyiséget fogyasztják.

Szakértők becslése szerint az államnak a bérleti rendszer megszüntetéséből közel 10 millió frt újabb jövedelme lesz, a mely jövedelem eddig az italmérési jog bérletének zsebébe vándorolt. Vajjon nem méltányos és szociális szempontból is célravezetőbb megoldás lett volna a kérdésnek az, hogy ezen óriási többletjövdelemből kárpótoltattak volna a városok és községek a jövedelmi veszteségeikért és egyáltalán a szesznel, sörrnel és cukornál minden pótdózás jogosultsága beszünttetett volna. Ez minden esetre helyes és igazságos megoldás lett volna, csak hogy ennek egy nagy hibája lett volna az, hogy kortesérdekeket nem szolgálhatott volna. A jelen törvényjavaslat azonban televan »ható« és »hető« intézkedésekkel, a mennyiben nem határozott rendelkezéseket tartalmaz a miniszterekre nézve, hanem hol a belügy- hol a pénzügyminiszternek, hol pedig mindkettőnek a tetszésétől, jóakaratótól vagy mondjuk bölcs belátásától teszi függővé azt, hogy a törvény intézkedései az egyes esetekre miként alkalmaztassanak. A miniszterek engedélyezhetik az adópótlékokat, segélyeket, de sehol sincs az imperative kimondva, illetve körvonalozva az esetek, a midőn a városok vagy községek a törvényre támaszkodva megkövetelhetik az engedélyek megadását. Mi az ily intézkedések következménye? hogy a korteskedésnek tág tere nyíllik, mert a melyik város vagy község egyéb uton és módon meg nem puhítható, úgy kedvező alkalmul szolgálhatna rá ezen törvényjavaslatban célbavett intézkedések és melyik város vagy község nem óhajlja majd igénybe venni a törvény által kilátásban helyezett nagy kedvezményeket, a midőn ezek igénybevételére kényszerítik őt, majd az előző törvényes intézkedések folytán csökkent jövedelem. Az egyik kézzel tehát elvonjuk a jövedelmet a városoktól és községektől minden indokolás nélkül, a másik kézzel pótoljuk a jövedelmet, de ezt ministeri kegyektől tesszük függővé. Ha az új választásokról szóló hírek valóknak bizonyulnak, ugy a kormány a jelen törvényjavaslatban nagyszerű kortesesszékkel bír és az ez által kilátásban helyezett kedvezmények bő osztogatásával nem egy mandátumot vásárolhat ismét annak a rendszernek támogatására, a mely fiskális és kortesérdekekből a jelenhez hasonló törvényjavaslatokat gyártat. Az ellenzéknek nem lesz nehéz feladat ezen törvényjavaslat hiányaira rá mutatni.

Nagyvárad város közügyei.

Közigazgatási ülés.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnapi délután tartotta rendes havi ülését.

Beöthy László főispán elnökölt; jelen voltak: dr. Bulyovszky József, Rádl Ödön, Mezey Mihály, Némethy Károly, dr. Grósz Albert, dr. Gramm Károly, Dús László, Rác Mihály, Sipos Orbán, Papp Miklós, Frankó Endre. Hu. ella Gyula, dr. Váry-Szabó Béla, Gyurkovits Kornél, dr. Berkovits Ferenc, Mihelfi Adolf.

Felolvasták első sorban a polgármester havi jelentését, melyből közöljük a következő főbb adatokat:

Közegészség.

Közegészségügyünk állapota népmozgalmi tekintetben a múlt hó lefolyása alatt jónak mondható, amennyiben a születések 28 esettel multák felül a halálozásokat s tekintettel a vörhenybetegülési esetek csökkenésére, az elmúlt szeptember havihoz is viszonyítva, valamivel kedvezőbb volt. Mig ugyanis szeptember hónapban megbetegült 26 és meghalt 8, addig a most lefolyt hónapban a szaporodás 17 és a halálozás csak 3 volt; s jelenleg kezelés alatt van 8 vörhenybeteg nagyobbára javuló állapottal.

A hasi hagymáz betegülések száma azonban nem esökkent s október hónapban szaporodott 32 esettel és pedig Váralja-Velenczén 17, újvárosban 10 és Olasziban 5 esettel; ebből 3 a biharmegyei közpörházban fekvő idegen helyről jött. Meghalt hagymáz beteg 4; megfelel az összes betegek 12.4 százalékának, lefolyása tehát elég kedvező. A hagymáz betegülések legnagyobb része oly házakban fordult elő, hol a lakosok nem vízvezetékkel, hanem régi kutak vizét használják ivásra.

Más fertőző bántalmak közül a roncsoló toroklob 3 esetben 1 halálozással; gyermekági láz egy halálozással végződő esetben jöttek elő.

Elve született október hónapban 118 egyén. Nemre: 64 fi, 54 nő. A születések évi százaléka az 1000 lakos után 30.8 százalék. Halva született 2 fiu.

Meghalt összesen 90 egyén és pedig 50 fi, 40 nő. Halálozási esetek százaléka 23.5 százalék pro mille. Levonva a 24 idegen illetőségű halálozást, marad helybeli 66, ami igen kedvező.

Kerületek szerint elhalt és pedig Újvárosban 22, Olasziban 21, Váralja-Velenczén 24, kórházban 23, összesen 90.

Szegény beteg 250 gyógykezeltetett a város számlájára.

Közbiztonság.

A közbiztonság állapota elég jónak mondható. Lopás 21, súlyos testi sértés 2, könnyű testi sértés 5, magánlak megsértés 2, sikkasztás 4, csalás 2, zsarolás 1, hatóság elleni erőszak 2 esetben fordult elő. Letartóztatottak 57 egyént, ebből az ügyészséghez átkisértek 11-et, eltolonczoltak 46-ot. Kihágás összesen 131 esetben fordult elő.

Az adóbefizetés.

Az adóbefizetés a következő volt: október hónapban 1596 forint 92 krajczárral több adó folyt be, mint az elmúlt év hasonló időszakában. Befolyt pedig kincstári adóban 16298 frt 79 kr, késedelmi kamatban 761 forint 31 kr, bélyeg és jogilletékben 2655 forint 87 kr. Fogyver adóban 21 frt és házalási adóban 27 frt. Összesen 20177 forint 58 kr.

A jelentést elfogadták.

A többi szakelőadók jelentései nemlegesek.

Dr. Hegedüs Pál orvosnál a rendőrség több ízben házkutatást tartott és gyógyszereket foglalt le. Ezért az illető orvos feljelentést tett a rendőrség ellen a miniszterhez. Az iratok lekerültek a polgármesterhez, aki a fegyelmet nem rendelte el Gerő Armin ellen.

Hegedüs Pál dr. a polgármester ezen eljárása ellen felebbezett a közigazgatási bizottsághoz.

Az előadói javaslat a felebbezés elutasítását proponálja.

Mihelfi Adolf ezzel nem elégszik meg. Szükségesnek tartja, hogy a közigazgatási bizottság ez alkalommal mutasson rá azokra a veszelés üzemekre, a mit egy kuruzsló: Németh Sándor egy orvos segélyével elkövet. Irják fel a miniszterhez.

A bizottság az előadói javaslatot a Mihelfi Adolf indítványával együtt elfogadta.

Mandel Ferenc volt rendőrbiztos büntetőben a Curia perujitást rendelt el. — Tudomásul vették.

Pártólólag terjesztették fel Nagyvárad város kérelmét a miniszterhez, hogy a tanítók 5-öd éves korpótlékára évi 1200 frt segélyt nyújtson az állam.

A Korona épületnek iskolává leendő átalakítása tárgyában készült terv nem megfelelő. Visszaadták új kidolgozás végett.

Még néhány apróbb ügyet intéztek el s ezzel az ülés véget ért.

Tűz.

A Nagyvárad Napló lángol, Fodor Gyula szítja a tüzet és a lap leendő előfizetői tübbe jönnek.

A tüzes férfi, dr. Fodor Gyula, azzal kezdte a cikkét, hogy »Le a paktummal«, folytatja egy hosszú megrovási kalanddal, melyben elmondja, hogy dr. Vuicskics Gyula clericalis, reakcionárius, néppárti, antiszemita és tudja az ég, hogy miféle szörnyű dolgok részese, aztán magába száll és megjegyzi »de internis non iudicat praetor«; ezt a mondatot azonban aligha le tudja fordítani, mert különben nem ütötte volna vele agyon az előbbi eszmefuttatását. Hozzá teszi még, hogy szabad választást akar s alá csapja a cikk végére a nevét.

Hát ezt jól is tette, mert úgy megjéjünk a cikktől, hogy csak is az tudott megnyugtatni, hogy dr. Fodor Gyula írta. Vajh! ki ön és merre van hazája?

Végig néztük a szavazatra jogosultak listáját. Megnéztük a virilisek névsorát — ön nincs benne, értelmiség révén szavazókat — ön nincs benne, adójuk után szavazókat — ön nincs benne, végig böngésztek a szavazati jogosak listáját Kárpátoktól az Adriáig — ön nincs benne, ön csak a Nagyvárad Naplóban fordul elő.

Ne handa-bandázzék, hanem fizesse ki az adóját, szerezzen szavazati jogot, azután beszéljen a választásról s engedje meg, hogy ne ijedjünk meg öntől és paktum ellenes nyilatkozatától, hiszen ön nem szabadelvű párt, ön kezdettől fogva nem volt bevéve a paktumba — ön nem is szavazó.

Szokják el a nagy mondásoktól s dobja el azt a rut felekezeti gyűlölködést, mely csekélységét még kisebbé teszi intelligens hitsorsosai előtt is.

Hogy Vuicskics kimeri mondani és írni véleményét bátran, függetlenül, mindenkitől, városi dolgokról is, nagyon jól tudják az újvárosi polgárok, éppen ezért léptették fel jelöltjüknek; amit azért nem tud Fodor ur, mert ő nem tartozik az újvárosi szavazó polgárok közé.

A Nagyvárad Naplóval pedig, mint amely bevezetéssel látta el a Fodor ur cikket, csak gyöngéden akarunk bánni, mint ahogy illik is egy olyan beteggel, melynek meg vannak számlálva napjai.

Miért mondják kérem, hogy az újvárosi szabadelvűpárt fel van háborodva Vuicskics jelölése miatt, mikor ehhez a mondásukhoz bizonyítékul csak Fodor ur háborog, aki nem szavazó? Miért állítják, hogy a paktumot fel akarják bontani, mikor a pártelnökük Hlatky itthon sincs? Miért mondja, hogy a vihar a tegnapi jelölésen elementáris erővel tört ki, mikor Vuicskics 13 szóval lett jelölve és az összes elementumokat Pap István képviselte? Miután a N. N. segédzerkesztője lapunknak is volt félévig munkatársa, bátran merjük kérdezni, vajjon azért mondja Vuicskicsot néppártinak, mert szereti a népet és a nép szereti őt valláskü-

lönbség nélkül, mint a petícionális iv aláírásai mutatják? Vajjon tud itt néppártról? Hol a klubja, hol a vezetője, ki az elnöke? Ha csak nem ön?!

Ne fájjon önnek az újváros feje. Ne riassza, hanem próbálja inkább szaporítani és sokasítani előfizetőit, hogy hosszú életü lehessen a földön.

Illetékes kézből vettük különben ez ügyben a következőket:

V Á L A S Z

Dr. Fodor Gyula urnak.

A »Nagyvárad Napló« 29-ik számában mai napon megjelent s a nagyvárad szabadelvű és a 48-as függetlenségi pártok között — a közbéke fentartása érdekében — létrejött megállapodáson alapuló egyetértés megbontására irányított s csupán unalomból, avagy talán feltűnési vágyból eredő, de teljesen alaptalan förmedvényére s kirohanására vonatkozólag — a tisztelt választó polgárok félrevezetésének meggátlása szempontjából, — kötelességemnek tartom kijelenteni s dr. Fodor Gyula urnak tudomására juttatni, hogy a nagyvárad 48-as és függetlenségi párt kiküldöttjei s Hlatky Endre ur mint a nagyvárad szabadelvű párt elnöke között létrejött megegyezés, illetve pactum megkötése alkalmával a jelölés joga mindkét pártnak függetlenül fenhagyatott, tehát az bizonyos s meghatározott személyekhez kötve nem volt s így dr. Vuicskics Gyula urnak a jelölési listánkba történt s csupán tetszésüktől függő felvétele a pártok között létrejött pactum kívánalmának teljesen megfelel. Egyébiránt köztudomású dolog, hogy dr. Vuicskics Gyula ur a társadalomban mindekkorra oly helyet vívott ki magának, mely őt a köztiszteltetlethez érdemesíti s így kétségtelen, hogy a hírlapi közleményben foglalt kifogások vagy rossz akaratból, vagy legjobb esetben téves felfogásból eredhetnek, tehát teljesen alaptalanok, de továbbá annak tekintetbevételével, hogy dr. Vuicskics Gyula ur — mint párt és valláskülönbség nélküli népszerűségnek, közkedveltségnek s köztiszteltetlethez örvendő egyéniség — jelölése a pártok között létrejött megállapodástól el nem tér, sőt azzal teljes összhangzásban van, ennél fogva a dr. Fodor Gyula urtól, mint illetéktelen s jogosulatlan személytől eredett, a tisztelt választó polgárok tévútra vezetését s a pártok egyetértését s békéjét felbontani célzó; de teljesen valótlan tartalmu s így figyelmet nem érdemlő felhívására válaszul egyszerűen az, hogy »Le a békebontó és konkoltyhíntővel!«

Egyben a tisztelt választó polgártársaimat a pártok között létrejött megállapodáshoz való szoros ragaszkodásra s a közbéke jótékonyágának fentartására kérem fel.

Nagyvárad, 1898. november 3.

Tisztelettel

Szokoly Tamás,

mint a nagyvárad 48-as és függetlenségi párt végrehajtó bizottság elnöke.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fé. 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

- November 5. A nagyvárad sakk-kör versenye.
- November 5. Birók és ügyvédek társas estélye.
- November 6. Városatyá-választás Nagyváradon.
- November 6. Mese matiné a »Fekete Sas« nagytermében.
- November 6. Lótenyész jutalmak kiosztása a biharmegyei gazd. egyesület által.
- November 7. Megyei közigazgatási ülés d. e. 10 órakor
- November 9. Esküdtzéki tárgyalás.
- November 10. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 3 órakor.
- November 16. Esküdtzéki tárgyalás.
- November 17. Városi közgyűlés.
- November 20. A kath. kör gyászünnepélye.
- November 20. Szigligeti-társasgas matinéja.

* Királyi audiencia. Az általános kihallgatás előtt Ó Felsege a király Báuffy báró miniszterelnököt egy órai magánkihallgatáson

fogadta. Közel van az a feltevés, hogy a miniszterelnök ez alkalomból arról az általános, pártárnyalati különbség nélkül valamennyi lapban visszatükröződő lelkesítő hatásról is jelentést tett, amelyet Ő Felségének az Erzsébet királyné emlékszóbor elhelyezése iránt nyilvánult óhaja az egész országban előidézett. — Az általános kihallgatáson fogadtattak: *Mattekovics* Sándor dr. v. b. t. l., *Szmeccsányi* István vezérőrnagy és *Ursyn-Gruszinszky* Szaniszló lovag kamarások, *Bolza* Géza gróf főrendiházi tag, *Frank* Tibor és nemes *Rehberger* Manó vezérőrnagyok, *Csalányi* Géza kerületi parancsnok, *Fidekiewitz* Lajos, *Grivicsics* Emil, *Panajolt* Sándor, *Rört* Ferencz, *Schödler* Ferencz és *Wikolil* Ferencz ezredek, *Janda* Károly alezredes, *Förster* Gyula és *Kilényi* Hugó min. tanácsosok, *Rony* Béla dr., *Otlyk* János, *Spur* János, *Garanczy* Mihály és *Fináczy* Ernő osztálytanácsosok, *Huttyra* Ferencz dr. igazgató, *Károly* János nagyprépost, *Várady* Antal, a színész-akadémia igazgatója, *Maklar* Gyula gyáros, stb. Együttessen fogadta a király Ő Felsége *Miklós* Ödön volt államtitkár és *Miklós* Aladár századost.

* **Ülés a vármegye en.** Biharvármegye kórházi választmánya október hó 8-án délelőtt 10 órakor ülést tart az alispán elnöklése alatt.

* **Katonai főszemle.** Előkerülnek a szekrényből a nyalka uniformisok, csörög az aszfalton a sok tartalékos tiszt kardja. Ma veszi kezdetét ugyanis a tiszti főszemle (Haupt-*rapport*) a várban. Csakhogy rövid ideig tart a gyöngy élet, a szemle után ismét pihenőre kerül a felszerelés.

* **Biharmegye közegészségügye.** A járványos fertőző betegségek még mindig erősen uralkodnak Biharvármegyében. Igen aggasztó, hogy a tifusz rendkívül nagy számmal fordul elő. Október 2-ik felében, 15-től 31-ig a következő fertőző betegségek voltak a megye területén: agygerincez-hártyalob 1, hőkhurut 2, difteritisz 10, vörheny 57, kanyaró 91, hashártyalob (tifusz) 44, hólyagos-himlő 1. A fertőző betegségek lefolyása szerencsére enyhe.

* **Főuri nász.** Szombathelyről jelentik, hogy dr. *Batthyány* László gróf, cs. és kir. kamarás, tartalékos huszárhadnagy, *Batthyány* József grófnak, volt élesdi nagybirtokosnak, a váradi kath. kör elhunyt elnökének fia és a herceg Batthyány-féle hitbizomány kezelője, legközelebb oltárhoz vezető *Corath* Mária Terézia grófnőt, *Blanka* főhercegnő udvarhölgyét, gróf *Corath* Károly cs. és kir. kamarás leányát.

* **Adományok a koldusápoló intézetnek.** A nagyváradi koldusápoló és gyermekek menedékház egyesület 1898-ik évi költségeinek fedezésére kegyesen adakoztak: Dr. *Schlauch* Lőrincz 5 Eminenciája 100 frtot, Dr. *Nogáll* János káptalani nagyprépost, *Vinkler* József, *Zajnay* János, *Winterhalter* Antal, *Széchenyi* Jenő, Dr. *Fraknói* Vilmos, *Schifner* Ede, *Radnai* Farkas, *Andrássy* János, Dr. *Wolaska* Nándor, Dr. *Belopoczky* Kálmán, *Palotay* László, Dr. *Bognár* István, nagyváradi lat. szert. kanonokok egyenként 20—20 frtot, együtt 260 frt, *Bunyilay* Vince lat. szert. kanonok 10 frt, összesen 370 frt. Mely kegyes adakozásokért az intézetben tartott elaggott és munka képtelen koldusok, továbbá az árva és elhagyott szegény gyermekek nevében legforróbb hálaköszönetét ezennel nyilvánítja az egyleti igazgatóság.

* **A király a pestis betegek ápolóinak.** A bécsi köztemetőben csak a napokban domborult a sirhant a pestis harmadik áldozata felé, a kegyelet róluk is megemlékezett tegnapelőtt, a halottaknak szentelt napon, de a királyi kegy megemlékezik azokról is, kik ott, hol a halál szelleje lengett, a kötelesség hősies önfeláldozásával álltak meg. Bécsből jelentik nekünk, hogy a király kitüntette azokat, kik a pestis betegek ápolásánál kiválóan közreműködtek. Dr. *Poech* Rudolfnak, a patológiai anatómiai intézet tanársegédének, aki dr. Müller megbetegedése óta kezelte őt is, meg *Pecha* ápolónőt s a többi gyanús beteg, a *Ferencz József rend lovagkeresztjét*, dr. *Mayer* Miksa hajóorvosnak az arany érdemkeresztet, dr. *Klimesch* Károlynak,

a *Ferencz József-kórház* igazgatójának a vas-korona rend harmadosztályát, dr. *Friedinger* Károlynak a kózkórház igazgatójának, dr. *Kretz* Rudolf, a *Ferencz József-kórház* sebészének és *Berger* Ferencznek a délausztriai helytartóság főmérnökének a *Ferencz József-rend* lovagkeresztjét, *Dürr* Rudolf cs. tanácsosnak, dr. *Schon* Antalnak a patholog-anatómiai intézet asszistentének és *Rudera* Károly közigazgatási gyakornoknak az arany érdemkeresztet. A Jézus szent szíve nevezetű nővérek között *Gerhard* Verona, *Kaschuber* Lucretia, *Bazán* Wilfrieda és *Janikowski* Nikolinának, a kik az internáltakat ápolták önfeláldozóan, továbbá *Hochegger* Johannának, az elhalt *Barisch* szolgálónőjének az Erzsébet érmet adományozta. Ugyancsak a Jézus szent szíve nevezetű nővérek között *Trintzer* Florentinának az Erzsébet érdemrendet adományozta. Atyai szíve aggodó figyelemmel kísérte a pestis betegek vergődését s a szenvedő nagyasszony emlékére alapított *éremmel* valóban nem jutalmazhatott méltóbbakat, mint azokat, kik a gyilkos veszedelemmel szemben is csak a szenvedők kinjának enyhítésére gondoltak. A bécsi lakosság a kitüntetés hírére nagy meglepődéssel fogadta s ezt még fokozta az az érdekes körülmény, hogy a kitüntetés nem a miniszterium előterjesztésére, hanem magának a királynak kezdesére történt. A király a napokban összeállította a kitüntetésre érdemesek névsorát és már tegnapelőtt aláírta a kitüntetésről szóló legfelsőbb pátenst. *Kielmannsegg* helytartó tegnapelőtt reggel telefonon tudatta a hírt dr. *Klimesch*, a *Ferencz József-kórház* igazgatójával. Dr. *Klimesch* azonnal megkérette a kitüntetetteket, kik még elkülönített cellákban vannak, hogy álljanak szobájuk ablakához. Ezután celláról-cellára járt, mindenütt az ablaktól tizenkét lépésnyire megállott és hangosan mondogatta: Gratulálok a királytól kapott kitüntetéshez. Majd pedig mindegyikkel tudatta, hogy miféle kitüntetést kapott. Dr. *Poech* és az ápolónők a legnagyobb örömmel fogadták a királyi elismerés meglepő hírére.

* **Gyermekek háboruja.** Nagy csapat gyermek volt tegnap a rendőrségen. A gyermekek háborusít játszottak, még pedig olyan komolyan, hogy a szülők panasza folytán az ügy a rendőrségre került. A rendőrségen felvették a jegyzőkönyveket, de az ügynek alighanem csak otthon a *nádpálczával* lesz folytatása.

* **A világ adóssága.** Egy német ujságnak nem volt egyéb gondja, kiszámította mennyivel tartozik a világ. A számítás szerint az összes művelt államok adóssága a múlt esztendőben 73.452 millió forint volt. Ebből Franciaországra jutott 14.694 millió, Angolországra 7.738.2 millió, Ausztria-Magyarországra 7.276.2 millió, Olaszországra 6.111 millió, a német szövetséges fejedelemségekre 5.995.2 millió, az angol gyarmatokra 5.695.2 millió, Oroszországra 4.740 millió, Spanyolországra 3.396 millió, Észak-Amerikára 2.383.2 millió, Portugáliára 1.515 millió, a német birodalomra 1.322.4 millió, Egyiptomra 1.252.8 millió, Hollandiára 1.109.4 millió forint. Szép kis summa!

Igazságszolgáltatás.

Tizennégy krajezárért két esztendő.

— Czigányok a törvénytörésen. —

Furcsa nép töltötte meg tegnap délután a törvénytörés folyosóját a bünyenyítő tárgyalóterem előtt és a tárgyaló-termet.

Fáraónak fekete ivadékaik voltak a szokatlan hallgatói a tárgyalásnak.

Egy czigányok: *Hainza* Mihálynak a bűnyét tárgyalták s erre eljött az egész nemzetség a gyermekekkel s asszonyokkal együtt.

A meglelt koruak kaptak jegyet s azok a végtárgyaláson is bent voltak, míg a fiatalabbak kint várták az eredményt.

A vádlott felesége elhozta a vádlott hegedűjét is, azt hitte, hogy a vádlott kiszabadul s akkor hálából elhuz egy-két nótát az uraknak.

— Meglátsátok, mondta az asszony, hogy ha az uram eljárszik egy nótát, mindjárt kiszabadul.

Szegény asszonynak azonban minden reményét romba döntötte a törvénytörésnek az ítélete.

Hamza Mihály azzal volt vádolva, hogy egy vidéki atyafinak, *Karcz* Gábornok a zsebéből kilopott egy tárczát. Csak pár krajezár volt abban, azonban az ügy a vádlott előlétele miatt a törvénytörés elé került.

A vádlott természetesen mindent tagadott, esküdzött, átkozódott, hogy ő ártatlan, hogy ő mit sem tett, nem lopott életében még egyszer sem.

Pedig a törzskönyvi kivonat azt mutatja, hogy a huszonhat éves fiatal életének nagyobb felét a börtönben töltötte. Az utolsó tíz év alatt is, *Kilenczszter* volt büntetve, egy ízben hét évet ült, azonban a bűnkronikája ezzel nem teljes, mert büntetve előzőleg már hatszor volt s így büntetve tizenöt ízben volt.

— Van felesége? — kérdi az elnök.

— Van kérem, itt várja kint a szabadságomat.

— Mikor volt az esküdjük?

— Nem volt az meg még kérem, nem volt időnk. Mikor kiszabadultam a börtönből, mindjárt elvettem, de csak három hónapig voltam szabadon s így nem volt időnk megesküdni. Ha kiengednének, mindjárt megesküdnék vele...

— Bűnös-e? kérdi később az elnök.

— Nem csináltam én semmit sem, becsületes vagyok. Mindig ártatlanul itélnek el...

Hanem a törvénytörés, daczára a *Wawrek* Kálmán fiatal, tehetséges védő ügyvéd szép beszédjének és érveinek, a vádlottat *bűnösnek* mondta ki s tekintve büntetett előlétele, a tizenkét krajezáros lopásért két esztendői fegyházra ítélte.

A vádlottat a nemzetség óvációkkal fogadta, nem úgy a panaszosokat.

Minden kar ökölbe szorult, mikor a panaszos és a tanúk elmentek s bizonyára csak a börtöntől félelem tartotta vissza őket a tettelegességtől.

Hanem az átkokat a félelem sem fojtotta bennök vissza...

* **A szigetmonostori rablógyilkosság.** A múlt esztendő őszén vakmerő rablógyilkosság történt Sziget-Monostoron. Szalay István szatócs boltjába déltájba belépett egy *Locher* Ferencz nevű 18 éves suhanc és egy krajezárért czukrot kért. *Szalay* fölnyult a czukorért s e közben az elvetemedett suhanc revolverrel halántékon lötte az agastyánt, a ki rögtön meghalt. A gyilkos pedig feltörte a fiókot s 170 frt készpénzt elrabolt. A pestvidéki törvénytörés *Locher* Ferencz rablás és gyilkosság miatt 15 évi fegyházra ítélte. Ezt az ítéletet a kir. ítélőtábla s ma délelőtt *Kelemen* Mór kuriai bíró előadása alapján a kir. kuria is helybenhagyta.

Sikkasztó ügyvéd. A budapesti büntető törvénytörés körülbelül egy éve mondott ítéletet Gyurgyik Gyula ügyvéd, volt orsz. képviselő felett, aki ellen volt ügyfele, özv. Csák Ignáczné emelt sikkasztás miatt vádat. Gyurgyik dr. ugyanis, mint Csákné megbízottja 908 frtot vett fel ügyfele részére, melyet azonban többszöri sürgetés daczára sem akart kiadni. A törvénytörés sikkasztás büntetéseben vétkesnek mondta ki Gyurgyikot s ezért 7 hónapi börtönre ítélte. A kir. ítélőtábla az ítéletet helybenhagyta. A kir. kuria Nagy Sándor kuriai bíró előadása mellett ma délelőtt foglalkozott az ügygel, de ítéletet még nem hozott, mert az aktákat hiánysaknak találta. Ezért tehát az iratokat kiegészítés végett visszaküldte a törvénytöréshez.

Egy képviselő párbaja. Sierban Miklós orsz. képviselő a múlt évben *Jankovich* Bélát Fogaras város főbíráját, a mint ez több-magával egy sörházban ült, hátulról egy arczul ütötte, hogy kicsordult a vére. A dolognak lovagias folytatása lett ennek pedig a bűnvádi eljárás lett a vége. A brassói törvénytörés annak idején Sierban Miklós dr. párbajvétség, sulyos testisértés és közrend elleni kihágás miatt összbüntetésül, nyolcz napi fegyházra és 30 forint pénzbüntetésre ítélte. A kir. ítélőtábla ezt az ítéletet helybenhagyta. Sierban erre felülvizsgálati kérelemmel élt, amelyet a kir. kuria *Losonczy* kuriai bíró előadása alapján ma délelőtt visszautasított.

MULATSÁG.

A fodrászok colonja. A nagyváradai fodrász-segédék egy része Neufeld Béla táncztanító vezetésével a »Zöldfa« szállóba táncztermében, hét egymást követő vasárnap zártkörű colon-estélyt rendez. A rendezőség: Strobek Károly, Bodó Mihály, Kovács Béla, Szücs Ferencz, Abella Mihály, Zemplény Sándor, Gyurcsik Gyula, Imre Lajos, Boczonyi Ferencz. A mulatság sorozatának kezdete e hó 6-án, azaz vasárnap. Zene-díj hölgyeknek 30 kr, uraknak 50 kr. Meghívó kívánatra előmutatandó. Estély kezdete fél 8, vége 12 órakor.

Közönség köre.*

Tekintetes Szerkesztő úr!

Becsés lapjának f. hó 3-án megjelent számában »Temető fosztogató« címmel egyik munkásom Berde Lajos ellen súlyos vád hangzott el, amelyet — mint hiányos információ alapulót — az igazság érdekében kénytelen vagyok helyreigazítani. Kérem a tekintetes Szerkesztő urat, kegyeskedjék annak egy csekély helyet engedni.

Az eset a maga egyszerű valóságában a következő:

Mindenszentek estéjén, kevéssel 8 óra előtt, tehát a gyász-világítás befejezése után, munkásaimnak azon utasítást adtam, hogy a temetőt bejárva, az őrizetlenül hagyott sírokon maradt gyertyákat oltogassák el. Ezen intézkedésem, többszöri tapasztalatból kifolyólag, elővigyázatból történt, mert csaknem minden évben, sőt jelen alkalommal is megtörtént, hogy az őrizetlenül hagyott égő gyertyák a közelükben elhelyezett művirág koszorúkat elhamvasztották.

Munkásaim a tölem nyert utasítás értelmében jártak el s így történt, hogy ezek egyike, Berde Lajos egy szintén teljesen elhagyott síron a gyertyákat kezdé oltogatni, midőn őt, a sírnak valahonnan előkerült tulajdonosa megrohánván, »tolvajnak nevezte,« többször arcul üt, végre pedig a jelenlévő Kápolnay rendőrbiztossal nevét jegyzékbe vétette.

Midőn a dolog elbírálását nyugodt lélekkel a nagy közönségre bízom, teljes tisztelettel vagyok:

Nagyvárad, 1898. november 3.

Temető felügyelő.

* E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMO.

Németből: Gusztáv.

53

Azután köszönt és a kis gyermeket megsimogatta. Keveset beszélt, a gyermek neve után kérdezősködött. Massmann Ninának hívják, volt a felelet. Konstantinának hívják tulajdonképpen, de mivel e név hosszú, megrövidítették, úgy hogy mar kicsi korától így hívják. A gyermek előbb félt a bozontos szakállu barna embertől, azonban rövid idő múlva csak úgy megszerette, mint engem. Milyen feltűnő volt az az érzékeny találkozás valahányszor az idegen meglátta a kis leányt.

A férfi, mint mondták, idegen. Magának él, senkivel sem beszél, orvos nem kezelte, bár nagyon betegnek látszott, csak hosszú sétákkal gyógyította magát.

Idegen emberek között fel sem tűnt a magas, kissé hajlott, sápadt arcú, beesett szemű, nagy szakállu idegen.

Házi gazdája még előbb félt tőle, idővel azonban megszerették a szelid, szótalan férfiut. A séta és zene volt egyedüli szórakozása.

A jó Köhler néni is nagyon csudálkozott, mikor arra kérte, hogy hozzon neki egy jegyet a Troubadourra.

Ott a színházban látták egymást újra. A gondviselés akarta így.

Az idegen tekintete egy hölgyre esett, a ki vele szemben a páholyban ült és hasonlólag szomorú vonás ült arcán. Ott ült fény és pompától körülvéve. Csupa véletlen — a férfi

megpillantja, összerenzen, vére fejébe száll — lélekzete eláll . . . Felemelkedik félig székeről, nyakát kinyújtja — szemei kidülednek — leirhatatlan érzés, felindulás járja át a megtört testet — Lehetséges az? Igen ő az — kétségtelenül — az az ő neje . . . Melania.

Halálsápadt lett — — nagyot kiáltott — elájult.

A kiáltást az egész teremben hallották — a bárónő is hallotta.

Feltekintett — — látta, hogy a tulsó oldalon egy idegen elájult. Az ilyesmi látása mindig rossz hatású. A fiatal hölgy rendkívüli módon izgatott lett.

A zene tovább szólt, a bárónő látta, hogy az idegent eltávolítják — — de az a hang az után is fülébe esengett . . . mintha valami hur szakadt volna el, a szív hurja pattant el — lehajtotta fejét, gondolkozott.

A zenét — a jelenlevőket — a játékot mindent elfelejtett, csak azt a sápadt arcot látta maga előtt. — Kis ideig ült így a páholyban.

Egyszerre csak megrezsent, elsápadt, szemei szokatlan fényben usztak. Fülei zugni kezdett, kezével homlokához, szívéhez kapott — ájulás környékezte.

— Talán rosszul van nagyságos asszonyom? — kérde egy részvevő lélek.

— Semmi! semmi! — felelt — és uralkodni iparkodott magán.

A függöny szerencsére legördült, menekülhetett minden segítséget visszautasítva.

Még lent a színházi személyzettől kérdezősködött az elájult idegenről.

Azt felelték, hogy amerikai, William Konstantin, kocsin lakására szállították, lakik pedig kert-utca 4. szám.

A bárónő leirhatatlan izgatottságban ért haza.

William Konstantin . . . Konstantin . . . jószágos Isten — — nem lehet kétség — — ő az. Látta a halálsápadt arcot — — ah az ő szép, fiatal, erőteljes Kosztantinja — — lehetséges ez? Tehát még csak ez volt hátra.

Vagy talán csak hasonlatosság van köztük? Nem — nem! Bensejében egy hang azt kiabálta erősen, elfolythatatlanul: Ó az — a szeretett — a férj — — és szükségben van — beteg.

(Folyt köv.)

TÁVIRATOK.

A magyar kvóta-bizottság tárgyalása.

Budapest, november 3.

Másfél havi hallgatás után összegyűlt a magyar kvóta nagybizottság ismételt tanácskozássra, mert azt hiszi, hogy a másfél hó alatt a helyzet tetemesen megváltozott.

Az osztrák bizottságok tárgyalásainak hatása alatt szinte felesleges is lett volna gyűléseket tartani, mert azok után a magyar bizottság sem tehetett volna egyebet, mint feleleteivel, nyilatkozataival a parlamenti háborúságot növelte volna.

Szék Kálmán, a bizottság elnöke összehívta tehát a bizottságot, hogy megadja a feleletet Beer dr. az osztrák kvóta-bizottság előadójának előterjesztésére, melyben az osztrák előadó nettó számítása alapján a princípiumon kívül 38%-os kvótát szánt Magyarországnak. És a magyar bizottság meg is adta erre a feleletet. Felelete világos, határozott visszautasító.

Szék Kálmán elnök 5 órakor nyitotta meg a bizottság ülését s megnyitójában vázolta a tárgyalások eddigi eredménytelenségét s ismerteti az osztrák bizottság által tett ajánlatot.

Falk Miksa az osztrák ajánlatot teljesen elfogadhatatlannak jelenti ki. Szerinte az eltérés a számításban a két bi-

zottság között oly nagy, hogy a további tárgyalás fölösleges.

A bizottság a Falk véleményét magáévá tette.

A tárgyalások eredménye tehát negatív s a bizottság egy további ülésre csak azért jön, hogy az osztrák bizottsághoz küldendő jegyzék szövegét felolvastassa magának s azt hitelesítse.

Ezután nem következik más, mint-hogy az összes iratok áttekintésével a felség döntsön. Az 1899 évi költségvetésben benne foglalják a közönségi költség a régi kvóta szerint s lehetőleg a felség is eszerint fog dönteni — egy évre, amint azt az osztrák törvények előírják s aztán — — — újra kezdődhetnek a tárgyalások.

Schlauch bibornok a királynál.

Budapest, nov. 3. (Saj. tud. táv.)

Ő csász. és apostoli királyi Felsége ma déli egy órakor egy óra hosszáig tartó külön audientian fogadta dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspököt.

Mária Valéria Gödöllőn.

Budapest, nov. 3. (Saját tud. táv.)

Mária Valéria főhercegnő ma délután 3 óra 18 perczkor Korniss grófnő kíséretében Gödöllőre érkezett.

Dreyfus-ügy.

Páris, nov. 3. (Saját tud. távirata.)

Holnap ismét ülést tart a kamara, melyben a Dreyfus-ügy miatt előreláthatólag heves jelenetek lesznek. Különösen a semmitűző határozata és megindított vizsgálata fogja képezni a vita tárgyát. Erre nézve Dupuy miniszterelnök kifogja jelenteni, hogy a semmitűző csak a z i g a z s á g o t fogja keresni.

Gazdasági Bank bukása Aradon.

Arad, nov. 3. (Saját tudósítónk táv.)

A polgári takarékpénztár bukása megrendítette a Gazdasági Bankot is. A részvényesek felszámolást fogják kimondani.

Anglia és Franciaország.

London, nov. 3. (Saj. tudósít. táv.)

Egy angol diplomata kijelentette, hogy az esetben, ha Menelik enged a francia biztatásnak és Szudán felé nyomul, akkor Anglia azonnal megindítja hajóhadát és szembeszáll . . . Menelikkelle vagy a francziákkal, arról nem nyilatkozik az illető.

A földosztó az esküdtszék előtt.

Budapest, nov. 3. (Saját tud. táv.)

A budapesti kir. törvényszék ma kezdte meg tárgyalni Várkonyi Istvánnak a földosztás apostolának sajtóperét. A főügyesség nyilvános rágalalmazásért és izgatásért emelt vádat Várkonyi István ellen, aki »Földművelő« lapjával az egész alföldet beméltelyezte. Osztóznak vele két munkatársa dr. Schmith Jenő, az ismert szociológus és Várkonyi János czeplédi földműves. A fővádlottat tegnap kísérték Budapestre nyiregyházi fogságából. Az ügyészség 7 cikket inkrimált s mintegy 60 tanut idéztek be. A tárgyalás a késő éjjeli órákban, lapunk zártakor

még folyik s előreláthatólag csak holnap fognak benne ítéletet mondani. A tanak kihallgatásával már végeztek, de csak most következik a *Geguss* Gusztáv vádbeszéde. A védbeszédet *Eötvös* Károly fogja tartani, a fővádlott védője, míg dr. *Schmidt* Jenőt *Neuchloss* Tivadar dr. és *Pártos* Béla fogják védeni, Alapos azonban a remény, hogy dr. *Schmidt* Jenő is kibeszéli magát.

Vilmos császár Palesztinában.

Berlin, nov. 3. Minthogy a nagy hőség miatt az egész názaréthi, tábori és tiberiaszi ut elmarad, a német császári pár e hó 4-én reggel elutazik Jeruzsálemből. (Magy. Táv. Ir.)

Kisiklott vonat.

Budapest, nov. 3. (Saj. tud. táv.) A kassa-oderbergi vasut 4. számú gyorsvonata tegnap Káposztafalu és Poprád közt kisiklott. A kisiklásnak még meg nem állapított, de valószínű oka tengelytörés volt. Egy vonatvizsgálót halva, a mozdonyvezetőt súlyosan megsebesülve, a fűtőt könnyű sérüléssel találták. Egy utas törött ablaküveg által kissé megsérült.

A csehországi ellenőrzési szemlék.

Bécs, nov. 3. A »Fremdenblatt« írja: Az a tény, hogy a csehországi katonai ellenőrzési szemléken egyes jelentkezők vonakodtak az előirt »Hier« szóval jelentkezni, a nyilvánosság előtt különféle magyarázatokra adott alkalmat. Az erre vonatkozó fejtegetésekkel szemben főként a szemléköttelesek érdekében szükséges kijelenteni, hogy ezeken a szemléken a törvényszabta köteleességteljesítés aktusáról van szó, amelynek tartama alatt az illetők a katonai szabályok és törvények rendelkezéseinek vannak alávetve. Itt más szempont nem lehet irányadó, csak a katonai szolgálat. A szóban forgó köteleesség teljesítését a törvény szerint erre kizárólag hivatott legfelsőbb katonai hatalom szabályozza és szabályozni fogja ezentul is, úgy mint eddig. (Magy. Táv. Ir.)

Kréta-ügy.

Konstantinápoly, nov. 3. Krétából érkezett jelentések szerint S k r y d l o v orosz tengernagy november 5-ére megtette a kellő intézkedéseket a retimói orosz csapatnak a sziget belsejébe való előnyomulására. (Magy. Táv. Iroda.)

Kínai hír.

Bécs, nov. 3. A »Fremdenblatt« jelentti: Ó felsége »Frundsberg« nevű korvettje, amelynek megérkezését Talienvanba, Port-Arthur mellett, néhány nappal ezelőtt jelentették s amely azóta folytatta útját, egy matrőzcsapatot fog partra szállítani, amelynek Pekingbe kell mennie. Tudvalevőleg a kínai helyzetre való tekintettel a többi hatalmak is küldtek csapatokat Kína fővárosába a követségek és az idegenek védelmére. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

A keresk. és iparkamara teljes ülése.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara tegnap délután teljes ülést tartott. Jelen voltak: Janky József elnök, Kunz Gusztáv, Farkas Izidor, Mészáros József, Schwartz

Antal, Aufrecht Mór, Ifj. Moskovits Mór, Reismann Mór, Weisz Károly, Steiner M. Albert, Mihalovits János, Mihelfi Pál, Laszky Ármin, Markbreit Sándor, Óváry Lajos, Ternyey Antal, Bertsey György, Andrányi Lajos, Huzella Gyula, Jakabfi Lipót, Kovács Sándor (Élesd), Rosenfeld Géza (Székelyhid), Berger Dávid, Lipiczky Gyula, Hengér Viktor (Margitta), Adler Sámuel, Magyar Bálint (Tenke), Lévy József, Kiss Gábor (Nagyszalonta), dr. Sarkadi Lajos titkár, Fuszek Lajos irodatiszt.

A megnyitás után az elnök jelentését olvasták fel, amely felsorolja az időközben érkezett miniszteri leiratokat s a felmerült fontosabb eseményeket.

A kamarai iroda ügyforgalmáról szóló titkári és pénztárnoki jelentésekkel együtt tudomásul vették.

A kereskedelmi miniszter tudatja, hogy Henczidán már most novemberben megnyílik a szalmafonó tanfolyam. Szokoly Luiza tanítónő már megérkezett Henczidára. — Örvendetes tudomásul vették.

Ezután az 1889. évre összeállított költségvetést tárgyalták. — Alig van némi eltérés a kamara folyó évi költségelőirányzatától. A titkár lakbéréti évi 200 frttal, az utiköltségek rovatát 100 frttal, a posta-távirda költségek rovatát 50 frttal emelték.

A költségvetést elfogadták. A kereskedelmi iskolát fentartó Keresk. Csarnok kérte a kamarát, hogy az iskola fentartásához eddig adott 300 frt hozzájárulást 500 frtra emelje fel a kamara. — A kérelmet nem teljesítették.

Az iparos segédek továbbképző tanfolyamának vezetősége az iránt kérvényezett, hogy a tanfolyamot a kamara, tekintettel a nagyfontosságú célra, az eddigi 100 frtnál magasabb összeggel segítse. — Az eddigi segély megadását határozták el.

A nőiipar iskolának szintén az eddigi segélyt fogják nyújtani.

A m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége átirt a kamarához, hogy a menetrendmódosítások iránti kívánalmak jókor, pl. a nyári menetrendre vonatkozó már az előző év novemberében közlendő a vasuti üzletvezetőséggel. — A szükséghez képest leendő eljárásra utasították az elnökséget.

Nagyvárad város és Biharmegye közigazgatásához az ipartanácsba a kamara részéről a következők küldettek ki:

Nagyvárad városába: Dr. *Hoványi* Géza, *Bertsey* György rendes; *Farkas* Izidor, *Weisz* Gábor póttagok;

Biharmegyébe: *Huzella* Gyula, *Óváry* Lajos rendes; — *Bognár* Sándor és *Rozslay* Géza póttagok.

Az osztrák-magyar bank nagyváradi fiókjához váltóbírálnokul a jövő évre javaslatba hozattak: *Guttmann* József, *Huzella* Gyula, *Janky* József, *Markbreit* Sándor, ifj. *Moskovits* Mór, *Kugler* Albert, *Deutsch* K. Ignác, dr. *Sipos* Árpád.

Az ülés végén *Schwarz* Antal szólalt fel s kifogásolta, hogy V.-Ujvároson nem a kereskedelem gőczpontján, hanem félreeső helyen, N.-Teleki-utczán van a posta s ebből érzékeny kára van a kereskedőknek. Tegyen a kamara illetékes helyen lépéseket a helyzet megváltoztatására.

Vita után elhatározták, hogy megkeresik a postaigazgatóságot.

Ezzel az ülés véget ért.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, november 3.	
Buza márciusra	9.61
Buza októberre	—
Uj tengeri	4.64
Tengeri augusztusra	—
Rozs őszre	8.60
Zab őszre	5.90

Értéktőzsde.

Budapest, november 3.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	351.40
Magyar hitel	379.25
Allamvasut	347.75

Salgótarjáni	608.—
Wagon-kölcsön	259.50
Villamos vasut	224.—
Magyar leszámítoló	252.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	859.—
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	261.50
Magyar jelzálog	237.—

Bécs, november 3.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	350.35
Magyar hitel	379.70
Allamvasut	346.75
Birodalmi márka	58.92

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. november 3-án

Magyar aranyjáradék 4%	119.50
Magyar koronajáradék	97.00
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	119.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	161.50
Tiszabábalyozói és szegedi sorsjegyek kölcsön	137.75
Osztrák járadék papírban	100.75
Osztrák járadék ezüstben	100.60
Osztrák járadék aranyban	119.75
Osztrák korona járadék	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.50
Osztrák magyar bankrészvény	914.—
Magyar hitelbankrészvény	379.50
Osztrák hitelintézeti részvény	351.50
Páris vista	34.80
Német birodalmi márka	58.87
London vista	120.50
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.77

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Alapított 1877.

Legrégibb TEA és RUM posta kiviteli üzlet

BIEBER ANTAL utódai

KOVÁCS és MEZEY

BUDAPEST.

VII. Kerepesi-ut 6. a nemzeti színházzal szemben.

Nagykereskedési árak!

nagyobb háztartásoknak, vasutasoknak, csendőröknek, fűszerkereskedőknek és kávéosoknak.

Kívánatra árjegyzék!

CHINAI-OROSZKARAVÁNTEÁK

1/2 kiló 2 frttól kezdve.

Czégünk különlegessége BRASILIAI RUM törvényes czimkével

1 pint = 1 1/10 liter 1.20, 10 pal. 1.10, 20 pal. 1.05, 1 literes palaczk —.90, 10 pal. —.85, 20 pal. —.80 kr.

Jamaica Rum 1 liter 1.40 krtól feljebb.

Fejedelmi Rum 1 liter 2 frt 80 kr.

Magyar cognac

1/1 pal. * 1.20, ** 1.50, *** 2.—

Francia cognac

Martell *** 1/1 pal. 4.— 1/2 pal. 2.—

Francia cognac

Malignon *** 1/1 pal. 2.60 1/2 pal. 1.30

Kávé kilója 1.45, 1.78, 1.95

CACAO, CSOKOLÁDÉ, LIKÖRÖK,

törköly, szilviorium, teasütemény, rudvanilla sat.

FÜSZERCZIKKEK

Dreher Antal kőbányai serfőzde kizárólagos főraktára, évi kötéseknél legolcsóbb gyári árak,

Levél-czim:

KOVÁCS és MEZEY nagykereskedők
BUDAPESTEN.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi október 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá >	10 20	3 05	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 47
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
grátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Szá. v. Szá. v. Szá. v. Szá. v. Gy. v.					
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	† 1 17	† 6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 35	9 14	8 13
Élesd >	† 1 48	† 7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.					
Várad-Velence >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v. V. v. V. v. V. v. Gy. v.					
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-Vértés ind.	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 28	5 06	M.-Pályi >	5 47	1 30
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	6 03	1 48
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velence >	2 24	—	2 39	4 05	1 31	H.-Pályi >	10 05	5 41	H.-Bagos >	6 18	2 05
Mező-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 40	2 29
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	N.-Léta-Vértés érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	† 3 04	† 7 56	3 21	4 56	2 50	Sáránd—Derecske. Derecske—Sáránd.					
Sáp >	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	9 04
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08	Derecske érk.	9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	09 12
P.-Ladány >	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	8 51	4 27	6 04	4 36						
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 06	4 53	6 31	5 03						
Nagy-Káta >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—						
Budapest érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 37	6 59	8 33	—						

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 37
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Kurtics >	5 39	11 52	10 04
Less >	10 48	4 56	8 06	Oroszáza >	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 37	10 54
Gyapju >	10 56	5 04	8 18	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba >	7 —	2 33	4 50
Cséffa >	11 0	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31
Kötegyán >	11 46	† 5 57	9 37	Kötegyán >	† 7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest. Dobrest—Szombatság-Rogoz.							
Sarkad >	11 57	6 9	9 51	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	6 36		
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Nánhegyesel >	† 6 34	† 8 21	Nánhegyesel >	† 4 32	† 4 49		
Csaba >	2 10	7 22	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Dobrest érk.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 17		
Oroszáza >	3 10	8 32	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51								
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16								
Szeged >	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31								

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.			
	V. v.	Sz. v.	Th. v. sz. sz.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.		V. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.	Sz. v.	V. v.	
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	—	Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 40			
V.-Velence >	4 05	2 51	—	Lunka-Rézbánya >	† 4 42	† 2 43	Ósi >	6 09	2 51	Déva-Ványa >	4 37	3 48			
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	—	Szudrics >	5 09	3 12	Uj-Palota >	6 24	3 05	Körös-Ladány >	5 13	4 22			
Kardó >	4 50	3 27	—	Belényes >	5 37	3 52	Gyires >	6 41	3 17	Szeghalom >	5 40	4 53			
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	—	Sonkolyos >	† 5 58	† 4 15	Körös-szeg >	7 02	3 36	Vésztő >	6 12	5 34			
Tasádfő >	6 07	4 31	—	Belényes-Ujlak >	6 10	† 4 27	Szakál >	7 39	4 05	Kót >	6 38	6 03			
Drág-Cséke >	6 30	4 45	—	Borz >	† 6 19	† 4 37	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Iráz >	6 52	6 29			
Magyar-Cséke >	6 50	† 5 —	—	Sólyom >	6 35	4 58	Komádi >	8 25	4 32	Komádi >	7 10	7 08			
Dusod >	† 7 05	† 5 12	—	Gyanta >	6 56	† 5 19	Iráz >	8 42	4 49	Nagy-tóti >	7 22	7 13			
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	—	Hollód >	7 10	5 34	Kót >	9 19	5 14	Sakál >	7 48	7 43			
Hollód >	7 58	5 58	—	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	Vésztő >	9 44	5 32	Körös-szeg >	8 11	8 12			
Gyanta >	8 12	6 11	—	Dusod >	† 7 55	† 6 34	Szeghalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 33			
Sólyom >	8 38	6 36	—	Magyar-Cséke >	† 8 07	† 6 49	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 53			
Borz >	† 8 53	† 6 50	—	Drág-Cséke >	8 26	7 17	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ósi >	9 03	9 12			
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	—	Tasádfő >	8 40	† 7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 30			
Sonkolyos >	† 9 18	† 7 13	—	Magyar-Gyepes >	8 54	† 7 50	Nagyvárad—Érmihályfalva Érmihályfalva—Nagyvárad.								
Belényes >	10 04	7 47	—	Kardó >	9 27	† 8 31	Nagyvárad ind.	Vegyes v. Vegyes v.	Érmihályfalva ind.	Vegyes v. Vegyes v.					
Szudrics >	10 27	8 09	—	Félix-Fürdő >	9 40	† 8 45	B.-Püspöki >	6 50	5 40	Érselind >	5 05	5 20			
Lunka-Rézbánya >	10 56	† 8 21	—	V.-Velence >	10 01	9 09	Bihar >	7 17	5 57	Szekelyhid >	6 14	6 46			
Vaskóh érk.	11 12	8 49	—	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	Paptamási >	7 44	6 20	Nagykágya >	6 27	7 00			
Szekelyhid—Margitta				Margitta—Szekelyhid											
	V. v.	V. v.			V. v.	V. v.									
Szekelyhid ind.	9 50	7 55		Margitta ind.	4 35	4 45	Gyapoly >	8 29	7 03	B.-Dió-szeg >	6 42	7 20			
Apátkeresztur >	10 46	8 41		Monos-Petri >	4 46	4 56	B.-Dió-szeg >	8 52	7 24	Gyapoly >	6 59	7 38			
V.-Ábrány >	11 03	8 55		V.-Ábrány >	4 57	5 08	Nagykágya >	9 07	7 38	Paptamási >	7 24	8 04			
Monos-Petri >	11 16	9 06		Apátkeresztur >	5 13	5 26	Szekelyhid >	9 40	8 03	Bihar >	7 45	8 28			
Margitta érk.	11 28	9 16		Szekelyhid érk. reg.	5 54	6 07	Érselind >	10 08	8 26	B.-Püspöki >	8 05	8 59			
							Érmihályfalva érk.	10 44	9 —	Nagyvárad érk.	8 21	9 02			

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelenti

A * jelzettek feltételes megálló helyek.